

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԻՒՆԸ ԱՉԱՏԱԹԻՔԱՆ ԿՐՈՆԵ Է

(Վերադարձված Կիր.)

(Գաղ. Գ. 28 - Գ. 7)

ձշմարտութիւն՝ զոր ոչ ոք պիտի կա-
րենար մերժել՝ ճշգրտօրէն բանաձեւուած
ա՛յնքան հոգեշունչ պատգամներէ և քսան
գարերէ ի վեր շարունակ հաստատուած
այնքան փորձառութիւններէ վերջ։

Եթէ ազատութեան հիւր խիղճն է ար-
գարեւ, այսինքն եթէ խղճմտանքէն է որ կը
սկսի ազատութիւնը մարդուն համար, ո՞րն
է երկրի վրայ այն կրօնը՝ որ քրիստոնէա-
թեան չափ պատկառ դիրք ունեցած ըլլայ
հոգեկան կեանքի այդ ներքին և ամենէն
նուիրական զգայարանին հանդէպ։ Քրիս-
տոնէական հասարակաց զգացումին համար
Աւետարանի հաւատքով լուսաւորուած խիղ-
ճը Աստուծոյ աչքն ու ձայնը և Ս. Հոգիին
վկայութիւն է մարդուն մէջ, և հետեւա-
բար իր հիմին վրայ խորսխուած ամէն զօ-
րութիւն, ազատութիւնը մասնաւորապէս,
աստուածային է և աւետարանական։ Դարձ-
եալ, եթէ բարոյական օրէնքին, այսինքն
պարտքի և իրաւունքի գիտակցութեամբը
լուսաւորուած մտածումին ծնունդն է ա-
զատութեան ձգտումը, չկայ աւետարանէն
աւելի պարարտ գետին մը ուր այդ օրէնքը
կարենայ խորունկցնել իր արմատները և ա-
ճիլ իրական բարձրացումով։ Քրիստոնէա-
կան ճշմարտ կեանքը Աստուծոյ զգացու-
մովը ոգեւորուած իրականութիւն է գերա-
մանցապէս. ու այդ ոգեւորութեան անվը-
րէպ և ամենէն գեղեցիկ արդիւնքն է ա-
զատութիւնը, որովհետեւ «Ուր հոգի Տեսուն
է՝ անդ ազատութիւն է» (Բ. Կորնթ. Գ. 17)։
Ազատութեան կանչուած է քրիստոնէան,
իր կոչումն է ազատութիւնը (Գաղ. Ե. 13),
այդ բառին աշուտագոյն և հոգեւոր իմաս-
տով անշուշտ, այսինքն պայմանաւ որ ա-
նիկա պատրուակ մը չըլլայ ըստ մարմնոյ
ապրելու, այլ աւրիւթ միշտ՝ սիրով միմիայն
և Աստուծոյ ծառայելու (Գաղ. Ե. 13 ա.
Պետր. Բ. 16)։

Բայց քրիստոնէութիւնը ազատութեան
կրօնն է այն պատճառաւ մասնաւորապէս
որ իր շնորհիւ և յատկապէս որ մարդս կը
գիտակցի Աստուծոյ հետ իր յարաբերու-

թեան հուսկանը։ Այդ յարաբերութիւնը,
ըստ ուրիշ կրօններու, երկրիւն է. Աստուած
Տէրն է անոնց հաւատացեալներուն համար,
որոնք, իբրեւ ծառաներ, պէտք է սոսկու-
մով լեցուած Պան միշտ անոր հանդէպ։
Գրեթէ այդպէս էր Նոյն իսկ Մովսէսակա-
նութեան մէջ, ուր Աստուծոյ և մարդուն
աղերսը կը ճշգուէր օրէնքին միջոցաւ։
Քրիստոնէութիւնն էր որ հասկցուց մարդուն
թէ Աստուծոյ գերազանց ստորագելին հան-
դէպ մարդկութեան՝ իր Հայրութիւնն է,
տիտղոս՝ որուն առջեւ բոլոր մարդիկ ինք-
զինքնին եղբայր պիտի գգան հանդէպ մի-
մեանց և որդիք Աստուծոյ։ Բայց այդ որ-
դիւնութիւնը գործը պէտք է լինի հաւատքով
ծնունդի մը, ներքին զգացումի մը, խղճի
ներքին վկայութեան մը, զոր Աստուծոյ
մտածումը պիտի յառաջ բերէ անոր մէջ,
եւ արտայայտուի սրտին խորէն փրկած
խանդաղատանքի ձայնի մը մէջ. «Աբբա,
հայր»։ — Իսկ Աստուծոյ որդիութեան այս
գիտակցութիւնը ուղիղ և պայծառ հետե-
ւանքն է իր ազատութեան գիտակցու-
թեանը։

Այդ զգացումն է որ մարդուն մէջ շինեց
և պայծառացուց իր անձնիշխանութեան
և արժանապատուութեան զգացումը, բարձ-
րացուց կիւնը իր անկաճութենէն, առաջին
օրէն սկսաւ քակել գերութեան շղթաները,
ձեռնարկեց ջնջել դասակարգային խտրա-
կանութեան ոգին, ու դիրքի և պայման-
ներու տեսակէտներէն բաժնելով՝ արժանի-
քի ճշմարտութեան մէջ դրաւ հաւասարու-
թեան սկզբունքը։

Ժողովուրդներու ազատութեան գործն
ալ անուաճալի պտուղն է քրիստոնէական
կրօնի մասնաւոր ծնած այդ սկզբունքին.
ամենէն ընկճուած, ամենէն յետադէմ և
անքաղաքակիրթ ժողովուրդները և ազգե-
րը, քրիստոնէութեան լոյսը իրենց մէջ ծա-
ղելէն վերջ ունեցան անվրէպ ազատու-
թեան զգացում, իրենց ինքնութեան և ազ-
գային գիտակցութեան կեանքը և քաղա-
քակրթական մշակոյթ։ Բայց երանի՜ այն
ազգերու, որոնք կրնան իրենց կեանքին
մէջ կիրարկել այդ սկզբունքը առաքեալին
հասկցած ոգւով միայն։

Թ. Ե. Գ.